

1 Fråga om preskription enligt § 6.8 i ABK 96

Högsta domstolen har prövat den närmare innebörden av villkoret § 6.8 i ABK 96 om att krav på skadestånd för att medföra rätt till ersättning måste framföras ”skriftligen snarast efter att skadan upptäckts”.

Konsulten hävdade i målet att uttrycket ”skadan upptäckts” avsåg tidpunkten när beställaren blivit varse den fysiska skadan på objektet (i förevarande fall onaturlig istappbildning på takkonstruktionen). Med konsultens tolkning av bestämmelsen skulle skadan vara preskriberad eftersom beställaren sedan drygt ett år tillbaka känt till den fysiska defekten. Högsta domstolen ansåg dock att preskriptionstiden för framställande av krav på skadestånd inte skall börja löpa från denna tidpunkt, utan först från: ”den tidpunkt när det för beställaren framstår

som sannolikt att konsulten är ansvarig för felet och det föreligger skälig anledning för beställaren att anta att konsulten är ansvarig för skadan.”

I det aktuella målet innebar detta att beställaren, som först vid slutmötet med entreprenören insett att skadan berott på att konsultarbetet varit felaktigt, alltså var berättigad att göra gällande sitt anspråk gentemot konsulten. Fordran var sålunda inte preskriberad.

*(Högsta domstolens dom 2007-02-09
i mål nr T 3084-05.)*

Anm: Högsta domstolens dom är en fortsättning på Hovrätten över Skåne och Blekinges dom meddelad 2005-06-30, tidigare refererad i Bygghjuridik december 2006.

2 Fråga om ansvar för tillhandahållna konstruktioner

I målet hade en entreprenör via två separata entreprenadavtal uppfört totalt 219 bostadshus för en beställares räkning. Båda avtalen var betecknade som generalentreprenader med tillämpning av AB 72.

Under garantitiden konstaterade beställaren fuktinträning via takkupolerna i ett flertal av de uppförda bostadshusen. Beställaren menade att fuktskadorna orsakats av en felaktig konstruktion som entreprenören tillhandahållit samt att entreprenören – bl.a. enligt regeln i 1 kap. 9 § AB 72

om ansvaret för tillhandahållna konstruktioner – svarade för takkupolernas funktion och därmed skadorna.

Hovrätten konstaterade inledningsvis att ansvaret för tillhandahållna konstruktioner enligt 1 kap. 9 § AB 72 inte nödvändigtvis medför ett ansvar för att en konstruktion är lämplig. Ansvaret för riktigheten av ritningar och däri angivna konstruktioner enligt 1 kap. 9 § AB 72 torde, enligt hovrättens uppfattning,

Fortsättning på nästa sida

i första hand innebära ett ansvar för att mått, specifikationer och andra liknande uppgifter är korrekta så att den som skall ta ställning till utförandet (dvs. vanligtvis beställaren) får ett användbart och pålitligt beslutsunderlag. Å andra sidan ansåg hovrätten att en entreprenör bör kunna ådra sig ett ansvar för tillhandahållna konstruktioners lämplighet om dessa inte uppfyller elementära krav på funktion och därmed är olämpliga för avsedda ändamål.

Mot denna bakgrund, samt med beaktande av att det måste ha varit uppenbart för beställaren att

den föreslagna konstruktionen innebar ökad risk för skador i och med att den inte var lika robust och ”för-låtande” som den ursprungligen tänkta konstruktionen, fann hovrätten att entreprenören inte tagit över ansvaret för den aktuella konstruktionens lämplighet. Detta tillsammans med vissa andra omständigheter i målet gjorde att hovrätten ansåg att beställaren fick avhjälpa fuktskadorna på egen bekostnad.

(Hovrätten för Övre Norrlands dom 2006-11-17 i mål nr T 700-05. Domen har överklagats till Högsta domstolen.)

#3 Verkan av översänt avtalsförslag jämte passivitet

Högsta domstolen bedömde att ett översänt avtalsförslag, benämnt ”Slutlig överenskommelse”, vilket enligt det kortfattade missivet till detsamma skickats till motparten ”för underskrift”, innebar att avtalsförslaget innehöll en bekräftelse av ett redan ingått påstått avtal. Högsta domstolen fann att motparten därefter genom att inte ha hört av sig utan oskäligt

uppehåll, medfört att parterna under föreliggande förhållanden skulle anses ha ingått ett avtal i enlighet med det översända avtalsförslaget, såvida inte motparten kunde visa att avtal inte ingåtts.

(Högsta domstolens dom 2006-12-11 i mål nr T 3004-04.)

#4 Beräkning av skäligt pris

I målet tog hovrätten bl.a. ställning till hur ett skäligt pris skall beräknas enligt 36 § konsumenttjänstlagen i den mån priset inte följer av avtalet. Hovrätten konstaterade inledningsvis att ett skäligt pris och skälig tidsåtgång inte med någon säkerhet kan bedömas utifrån några schabloner om vad som är normalt pris. Detta även om sättet att beräkna priset i vissa avseenden har bestämts, t.ex. genom visst timpris för arbete och arbetsledning. Inte heller abstrakt hållna kalkyler för byggnader av motsvarande slag eller beräkningar för rimlig yrkesarbetar- och arbetsledningstid kunde enligt hovrättens mening tillmätas någon omedelbar

betydelse; denna typ av kalkyler får närmast tjäna som ett tämligen grovt mått på vad som kan anses vara rimligt pris. Ett skäligt pris får enligt hovrättens uppfattning istället bedömas utifrån omständigheterna i varje enskilt fall. Bl.a. mot bakgrund av vad som framkommit om förhållandena under tiden uppdraget pågått, t.ex. i fråga om materialåtgång och erforderligt arbete och arbetsledning m.m., samt uppkomna förseningar och orsakerna till dessa.

(Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2006-11-27 i mål nr T 709-05.)

5 Ej rätt till uppskattad kostnad för felavhjälpande

Tingsrätten fann i målet att en beställare enligt ABT 94 inte är berättigad till ersättning motsvarande uppskattad kostnad för felavhjälpande om inte beställaren först låtit avhjälpa felet och därmed fått vetskap om den verkliga kostnaden för felavhjälpandet.

Tingsrätten menade att en regel som gav en beställare rätt till ersättning även för den uppskattade kostnaden för ett felavhjälpande, skulle innebära att det blev tämligen riskfritt för en beställare att kräva en sådan ersättning. Den enda risk som en beställare skulle ta i en sådan situation var att inte få någon ersättning alls. En regel av nyssnämnda slag skulle

därför leda till en icke önskvärd obalans i förhållandet mellan beställare och entreprenörer. Tingsrätten framhöll även att beställaren skulle kunna avstå från att låta avhjälpa felet och istället använda pengarna till annat. En sådan ersättning vore därför enligt tingsrättens uppfattning närmast att betrakta som ett skadestånd eller en nedsättning av entreprenadsumman. Dessa rättsinstitut var dock enligt tingsrättens uppfattning särskilt reglerade i ABT 94.

(Mölnads tingsrätts dom 2003-11-14 i mål nr T 1624-02.)

6 Tolkning av begreppet "takpris" i kontrakt

Målet gällde om ett projektledningsbolag tagit på sig ett strikt ansvar för alla kostnader utöver avtalat takpris för en komplett och färdig stomme enligt förfrågningsunderlaget (med reservation för projektförändringar och följdkostnader av konkurs).

Parterna hade i avtalet definierat begreppet takpris som "summan av externa upphandlingar plus avtalat arvode". Hovrätten tolkade detta uttryck som summan av de avtalade priserna för de leverans- och entreprenadavtal som skulle upphandlas (och som sammanlagt skulle innebära att tillräckligt material och erforderligt arbete införskaffats enligt förfrågningsunderlaget) plus avtalat arvode. Enligt hovrättens mening kunde inte den allmänna innebörden av begreppet takpris läggas till grund för bedömningen

eftersom begreppet takpris uttryckligen definierats i avtalet. Mot bakgrund av bl.a. denna tolkning gjorde hovrätten den bedömningen att projektledningsbolaget endast åtagit sig ett strikt ansvar för att de sammanlagda avtalade priserna plus avtalat arvode i upphandlingen inte skulle överstiga takpriset, men inte för det påstådda överdraget under byggskedet om cirka 20 miljoner kr.

(Hovrätten för Västra Sveriges dom 2006-10-27 i mål nr T 1592-05. Domen har överklagats till Högsta domstolen.)

Anm: Hovrätten för Västra Sveriges dom är en fortsättning på Göteborgs tingsrätts dom meddelad 2005-01-28, tidigare refererad i Byggjuridik december 2006.

7 Fråga om fackmässigt utförande

I målet hade en **generalentreprenör** anpassat omklädningsrum, personalrum, ytskikt m.m. i en skola i Piteå. Under garantitiden brast en vattenledning

som omfattades av entreprenaden till följd av en frysskada, vilket ledde till omfattande vattenskadorna i

Fortsättning på nästa sida

skolan. Bl.a. hade det runnit ut vatten på golven i ett antal rum. Vidare var både väggar på ut- och insidan samt innertaken vattenskadade. Beställaren hävdade att skadan orsakats av att en tappvattenledning dragits för högt upp i bjälklaget, vilket innebar att röret hamnade alltför nära golvsyvian i det kalla utrymmet ovanför. Av beställarens tillhandahållna ritningar och övriga kontraktshandlingar framgick inte på vilken höjd vattenledningarna skulle gå igenom bjälklaget.

Mot denna bakgrund gjorde beställare gällande att entreprenören borde ha dragit röret på ett fackmässigt sätt, dvs. så nära botten av bjälklaget som möjligt där det var varmare.

Tingsrätten konstaterade inledningsvis att vid utförandeentreprenader tar entreprenören i princip inte något ansvar för lämpligheten av konstruktion eller

lösning som beställaren begärt. Kravet på fackmässighet syftar enbart på kvalitén på utförandet. Tingsrätten konstaterade sedan att även om vattenledningarna förlagts i botten av bjälklaget så hade de ändå varit dragna i ett icke uppvärmt utrymme och risk för frysning hade alljämt funnits. Enligt tingsrättens mening kunde därför inte entreprenören anses ha brustit i sin fackmässighet vid arbetet med rörledningen. Entreprenören borde inte heller enligt tingsrättens uppfattning ha fyllt bjälklaget med sågspån eller motsvarande isolering. Tingsrätten bedömde bl.a. mot denna bakgrund att något fel inte förelåg i entreprenaden.

(Luleå tingsrätts dom 2007-02-09 i mål nr T 493-05. Domen har överklagats till Hovrätten för Övre Norrland.)

#8 Ansvar för vattenskada på annans arbete

Hovrätten ansåg att en sprinklerentreprenör handlat vårdslöst genom att underlåta att limma en rörskarv och försumma att genomföra föreskriven provtryckning av en sprinkleranläggning. Även sprinklerentreprenörens beställare, en rörentreprenör, som hade haft kännedom om den underlåtna provtryckningen, ansågs ha handlat vårdslöst genom att sätta igång sprinkleranläggningen utan att föreskriven provtryckning genomförts.

I målet hade sprinkler- och rörentreprenören bl.a. invänt att de – oavsett om hovrätten fann att de hade förfarit vårdslöst eller ej – inte orsakat vattenskador eftersom rörentreprenörens beställare inte uppfyllt ett villkor om att vidarekoppla anläggningen till ett larm med dygnetruntbevakning. Om entreprenörerna varit medvetna om detta skulle de inte ha tillåtit att sprinkleranläggningen sattes igång och vattenskadorna följaktligen inte ha uppkommit. Hovrätten fann dock att entreprenörerna genom att avstå från att provtrycka sprinkleranläggningen, varit beredda att ta en beaktansvärd risk. Det hypotetiska händelseförlopp som vid prövningen skulle jämföras med det som faktiskt inträffade skulle därför vara det som följt om villkoret rörande vidarekopplingen hade varit

uppfyllt och inte det alternativa händelseförlopp som entreprenörerna angett. Hovrätten konstaterade där efter att de inträffade skadorna skulle ha uppkommit även om vidarekopplingen av dygnetruntlarmet hade inkopplats. Hovrätten fann bl.a. mot denna bakgrund att sprinkler- och rörentreprenören var fullt ut ersättningskyldiga för vattenskadorna.

Hovrätten slog även fast att regeln i 5 kap. 13 § AB 92 beträffande skador på motparts arbete var direkt tillämplig mellan rörentreprenören och dennes beställare, trots att vattenskadorna inte hade uppkommit genom en vårdslöshet eller försummelse vid utförandet av sprinklerentreprenörens arbete (underlåtenheten att limma limskarven), då arbetet varit så nära förbundet med den skadebringande åtgärden (anslutningen av sprinkleranläggningen).

(Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2007-03-16 i mål nr T 1727-05.)

Anm: Hovrätten över Skåne och Blekinges dom är en fortsättning på Malmö tingsrätts dom meddelad 2005-06-10, tidigare refererad i Byggjuridik december 2006.

